PREDLOG

ZAKON O ZAŠTITI I ZDRAVLJU NA RADU*

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet
Član 1

Zaštita i zdravlje na radu obezbjeđuje se i sprovodi primjenom savremenih tehničko-tehnoloških, organizacionih, zdravstvenih, socijalnih i drugih mjera i sredstava zaštite u skladu sa ovim zakonom, drugim propisima i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima.

Definicija zaštite i zdravlja na radu
Član 2

Zaštita i zdravlje na radu podrazumijeva pravila, načela, postupke i aktivnosti za obezbjeđivanje uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i koji stvaraju pretpostavke za punu fizičku i psihičku zaštitu zaposlenih.

Javni interes
Član 3

Zaštita i zdravlje na radu je djelatnost od javnog interesa.

Javni interes u oblasti zaštite i zdravlja na radu ostvaruje se na način i pod uslovima propisanim zakonom.

Primjena
Član 4

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na zaposlene koji rade na teritoriji Crne Gore kod pravnih lica i preduzetnika u svim djelatnostima, državnim organima, organima državne uprave, odnosno jedinicama lokalne samouprave, zaposlene koji su upućeni na rad u inostranstvo, ako su propisima države prijema predviđene nepovoljnije mjere zaštite i zdravlja na radu od onih koje su predviđene ovim zakonom, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na zaposlene koji imaju zaključen ugovor o radu na neodređeno, odnosno određeno vrijeme, kao i na zaposlene koji imaju zaključen ugovor o radu sa agencijom za privremeno ustupanje zaposlenih.

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na zaposlene u Vojsci Crne Gore i organizacionoj jedinici organa državne uprave nadležnog za unutrašnje poslove koja obavlja poslove policije, kao ni na zaposlene u jedinicama civilne zaštite, u slučajevima kad obavljaju određene specifične aktivnosti kod kojih nije moguće primijeniti mjere zaštite i zdravlja na radu u skladu sa ovim zakonom, pri čemu se tim zaposlenima moraju obezbijediti zaštita i zdravlje na radu u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa ciljevima ovog zakona.

Dan zaštite i zdravlja na radu
Član 5

Dan zaštite i zdravlja na radu je 28. april.

Vaspitanje i obrazovanje
Član 6

Vaspitanje i obrazovanje u oblasti zaštite i zdravlja na radu je sastavni dio opšteg i profesionalnog osposobljavanja na svim vrstama i stepenima školovanja zaposlenih.

Poslodavac promoviše zaštitu i zdravlje na radu.

Troškovi mjera zaštite i zdravlja na radu
Član 7

Mjere zaštite i zdravlja na radu ne mogu proizvesti nikakve troškove za zaposlenog.

Upotreba rodno osjetljivog jezika
Član 8

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza
Član 9

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **poslodavac** je pravno lice, dio stranog privrednog društva ili preduzetnik, državni organ, organ državne uprave, služba Predsjednika Crne Gore, Skupštine Crne Gore, Vlade Crne Gore, sud, tužilaštvo, fond, zavod, agencija, ustanova, regulatorno i nezavisno tijelo, organ lokalne samouprave i lokalne uprave, kao i fizičko lice u svojstvu investitora, koji zapošljava lice po osnovu ugovora o radu ili ga angažuje po drugom osnovu u skladu sa zakonom;

2) **radno mjesto sa povećanim rizikom** je radno mjesto utvrđeno aktom o procjeni rizika, na kojem i pored potpuno ili djelimično primijenjenih mjera u skladu sa ovim zakonom, postoje takvi rizici koji mogu da ugroze zaštitu i zdravlje zaposlenog;

3) **radna sredina i radna okolina** je prostor u kojem se obavlja rad i uključuje radna mjesta, radne uslove, radne postupke, odnose u procesu rada i druge uticaje spoljašnje sredine;

4) **sredstvo za rad** je svaka oprema za rad, postrojenje, mašina, oprema, instalacija, alat, drugo oruđe za rad, konstrukcija za kolektivnu zaštitu i zdravlje zaposlenih, pomoćna konstrukcija koja se privremeno koristi za rad i kretanje zaposlenih i drugo sredstvo koje se koristi u procesu rada ili je na bilo koji način povezano sa procesom rada;

5) **opasnim i štetnim materijama** smatraju se eksplozivne, zapaljive, oksidirajuće, otrovne, gadne, zarazne, korozivne, kancerogene ili mutagene i radioaktivne materije utvrđene standardima i drugim propisima, a koje se proizvode, koriste ili skladište u procesu rada, kao i materije koje sadrže te supstance i mogu da budu opasne po život i zdravlje zaposlenih;

6) **mjere zaštite i zdravlja na radu** su dio prevencije i preduzimaju se u cilju poboljšanja zaštite i/ili higijene i/ili zdravlja zaposlenog;

7) **rizik** je vjerovatnoća da opasnost može prouzrokovati povredu na radu, profesionalnu bolest ili bolest u vezi sa radom;

8) **procjena rizika** je sistematsko evidentiranje i procjenjivanje svih faktora u procesu rada, saglasno prirodi djelatnosti poslodavca sa ciljem da se utvrde mogući uzroci nastanka povreda na radu, profesionalnih bolesti ili bolesti u vezi sa radom i utvrđivanje mogućnosti, odnosno načina sprečavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika;

9) **zaposleni** je lice koje radi kod poslodavca po osnovu ugovora o radu, uključujući lice koje se osposobljava za rad i pripravnika, kao i svako lice koje po bilo kom pravnom osnovu obavlja rad kod poslodavca;

10) **prevencija** su svi koraci i/ili mjere zaštite i zdravlja na radu koje se preduzimaju ili planiraju na svim nivoima rada kod poslodavca, radi sprečavanja ili smanjivanja rizika po život i zdravlje zaposlenih;

11) **privremena ili pokretna gradilišta** (u daljem tekstu: gradilišta), u smislu ovog zakona, su sva gradilišta na kojima se izvode građevinski radovi, osim radova koji se odnose na bušenje i vađenje minerala u ekstraktivnoj industriji;

12) **investitor** je pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice za čije potrebe se izvode građevinski i/ili građevinsko-zanatski radovi;

13) **izvođač radova** je pravno lice ili preduzetnik koje izvodi građevinske i/ili građevinsko-zanatske radove.

14) **predstavnik zaposlenih za zaštitu i zdravlje na radu** (u daljem tekstu: predstavnik zaposlenih) je zaposleni kojeg izaberu, odaberu ili odrede i imenuju zaposleni radi

zastupanja njihovih interesa u vezi sa zaštitom i zdravljem na radu i koji ima posebna prava i obaveze utvrđene ovim zakonom.

II. OPŠTI USLOVI I MJERE ZAŠTITE

Obaveze projektanta i investitora
Član 10

Projektant koji, u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekata, izrađuje tehničku dokumentaciju za izgradnju, rekonstrukciju ili adaptaciju objekata, namijenjenu za radne i pomoćne prostorije i objekte gdje se tehnološki proces obavlja na otvorenom prostoru, dužan je da, u skladu sa ovim zakonom, pri izradi tehničke dokumentacije razradi propisane mjere zaštite i zdravlja na radu u skladu sa tehnološkim projektnim zadatkom.

Investitor je dužan da od ovlašćenog pravnog lica ili preduzetnika obezbijedi reviziju (ocjenu) da je tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita i zdravlje na radu, tehničkim propisima i standardima, da je obezbijeđena zaštita zaposlenih u objektima za koje je izrađena tehnička dokumentacija za proces rada koji će se obavljati u njima, odnosno da su ispunjeni uslovi iz tehnološkog projektnog zadatka.

Određivanje koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu
Član 11

Investitor je dužan da odredi jednog ili više koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu kad radove izvode ili je predviđeno da ih izvode dva ili više izvođača radova.

Investitor je dužan da odredi jednog ili više koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu i u slučaju kad anagažuje samo jednog izvođača radova, a taj izvođač angažuje ostale izvođače.

Investitor je dužan da odredi koordinatora(e) za zaštitu i zdravlje na radu posebno za fazu izrade projekta i posebno za fazu izvođenja radova.

Koordinator za zaštitu i zdravlje na radu u fazi izrade projekta (u daljem tekstu: koordinator u fazi izrade projekta) je lice zaposleno kod poslodavca ili fizičko lice koje se bavi privrednom djelatnošću radi sticanja dobiti, a tu djelatnost ne obavlja za račun drugog, koje investitor u skladu sa zakonom pisanim putem odredi da obavlja poslove propisane ovim zakonom.

Koordinator za zaštitu i zdravlje na radu u fazi izvođenja radova (u daljem tekstu: koordinator u fazi izvođenja radova) je lice zaposleno kod poslodavca ili fizičko lice koje se bavi privrednom djelatnošću radi sticanja dobiti, a tu djelatnost ne obavlja za račun drugog, koje investitor u skladu sa zakonom pisanim putem odredi da obavlja poslove propisane ovim zakonom.

Određivanje koordinatora u fazi izrade projekta
Član 12

Investitor je dužan da za koordinatora u fazi izrade projekta odredi lice koje u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekata ispunjava uslove za izradu tehničke dokumentacije i ima položen stručni ispit iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i ispit za obavljanje poslova koordinatora u fazi izrade projekta.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za koordinatora u fazi izrade projekta investitor može da odredi lice koje ima:

- visoku stručnu spremu tehničkog i/ili tehničko-tehnološkog smjera i prirodnog smjera;
- najmanje tri godine radnog iskustva u struci;
- položen stručni ispit iz oblasti zaštite i zdravlja na radu; i
- položen stručni ispit za obavljanje poslova koordinatora u fazi izrade projekta.

Određivanje koordinatora u fazi izvođenja radova
Član 13

Investitor je dužan da za koordinatora u fazi izvođenja radova odredi lice koje u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekata ispunjava uslove za građenje objekta i ima

položen stručni ispit iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i ispit za obavljanje poslova koordinatora u fazi izvođenja radova.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za koordinatora u fazi izvođenja radova investitor može da odredi lice koje ima:

- visoku stručnu spremu tehničkog i/ili tehničko-tehnološkog smjera i prirodnog smjera;
- najmanje tri godine radnog iskustva u struci;
- položen stručni ispit iz oblasti zaštite i zdravlja na radu; i
- položen stručni ispit za obavljanje poslova koordinatora u fazi izvođenja radova.

Investitor za koordinatora u fazi izvođenja radova ne smije da odredi lice koje je zaposleno kod izvođača radova na tom gradilištu.

Polaganje stručnog ispita za koordinatore za zaštitu i zdravlje na radu
Član 14

Uslove, program i način polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova koordinatora u fazi izrade projekta i koordinatora u fazi izvođenja radova, kao i visinu troškova za polaganje tih ispita, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove rada (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Odgovornost investitora
Član 15

Određivanje koordinatora u fazi izrade projekta i koordinatora u fazi izvođenja radova, za obavljanje poslova iz čl. 59 i 61 ovog zakona, investitora ne oslobađa odgovornosti koju ima u vezi sa obavljanjem tih poslova.

Investitor svoje obaveze i odgovornosti propisane ovim zakonom ne može da prenese na poslodavca.

Tehnološki procesi
Član 16

Poslodavac je dužan da izvrši ispitivanje uslova radne sredine i radne okoline, odnosno da projektovanjem, izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih objekata, korišćenjem i održavanjem tehnoloških procesa rada sa pripadajućim objektima i sredstvima za rad, obezbijedi da se rad zaposlenih obavlja na bezbjedan i zdrav način, a hemijske, fizičke (osim jonizujućih i nejonizujućih zračenja) i biološke materije, eksplozivna atmosfera, azbest, mikroklima i osvjetljenje u radnoj sredini i radnoj okolini usklade sa propisanim mjerama zaštite i zdravlja na radu i normativima za djelatnost koja se obavlja u toj radnoj sredini i radnoj okolini.

Pri promjeni tehnološkog procesa, poslodavac je dužan da, prije početka rada, investicioni objekat sa pripadajućim sredstvima za rad prilagodi novom tehnološkom procesu.

Pri izgradnji, rekonstrukciji, adaptaciji, sanaciji ili rušenju objekta, investitor i poslodavac koji izvodi radove dužni su da obezbijede da se izradi plan mjera zaštite i zdravlja na radu.

Poslodavac koji planira da radovi traju duže od 30 radnih dana i da istovremeno radi više od 20 zaposlenih ili da je planiranim obimom radova obuhvaćeno više od 500 zaposlenih, odnosno da radovi traju duže od 500 dana, dužan je da, najkasnije pet dana prije početka radova, inspekciji zaštite i zdravlja na radu dostavi prijavu o početku radova u skladu sa posebnim zakonom.

Investitor je dužan da kopiju prijave iz stava 4 ovog člana posjeduje na gradilištu, a u slučaju bilo kakve promjene da ažurira prijavu.

Investitor je dužan da ažuriranu prijavu iz stava 4 ovog člana dostavi inspekciji zaštite i zdravlja na radu najkasnije u roku od pet dana od dana ažuriranja, a kopiju ažurirane prijave posjeduje na gradilištu.

Sadržaj i obrazac prijave iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Plan mjera zaštite i zdravlja na radu
Član 17

Investitor i poslodavac koji izvodi radove dužni su da obezbijede da se izvrše izmjene ili dopune plana mjera zaštite i zdravlja na radu ako nastupe okolnosti (razlozi) koji utiču na

sprovođenje mjera zaštite i zdravlja na radu na gradilištu, i to najkasnije pet dana prije početka obavljanja radova.

Pod okolnostima (razlozima) iz stava 1 ovog člana podrazumijevaju se, naročito:

- promjena tehničke dokumentacije;
- promjena tehnologije građenja (izvođenja radova);
- ako planom mjera zaštite i zdravlja na radu nijesu obuhvaćeni radovi koji planiraju da se izvode tokom građenja objekta;
- zahtjev koordinatora u fazi izvođenja radova;
- na zahtjev inspektora.

Svi poslodavci na gradilištu dužni su da se upoznaju sa planom mjera zaštite i zdravlja na radu, odnosno njegovim izmjenama i dopunama.

Sadržaj plana mjera zaštite i zdravlja na radu propisuje Ministarstvo.

Prethodni i periodični pregledi
Član 18

Prethodni i periodični pregledi i ispitivanja tehnoloških procesa i sredstava za rad vrše se u cilju obezbjeđivanja kvaliteta izvedenih radova i rada na propisan način u toku izvođenja procesa rada.

Poslodavac je dužan da zaposlenima sredstva za rad da na upotrebu, samo ako posjeduje stručni nalaz, odnosno izvještaj o njihovim izvršenim pregledima i ispitivanjima, sa ocjenom da su na njima obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja na radu, a koji je sačinjen od strane ovlašćenog pravnog lica ili preduzetnika i propisanim rokovima.

Postupak i rokove periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine propisuje Ministarstvo.

Početak obavljanja djelatnosti
Član 19

Prilikom tehničkog pregleda izgrađenog, adaptiranog, saniranog ili rekonstruisanog objekta, vršilac tehničkog pregleda dužan je da utvrdi da li su obezbijeđene mjere zaštite i zdravlja na radu iz tehničke dokumentacije i propisani uslovi rada za proces rada koji se obavlja u objektu.

Mjere zaštite i zdravlja na radu
Član 20

Mjere zaštite i zdravlja na radu planiraju se i obezbjeđuju u svim procesima rada kod poslodavca, radi sprečavanja ili smanjivanja rizika po život i zdravlje zaposlenih, u postupku:

1) projektovanja, izgradnje, korišćenja i održavanja objekata namijenjenih za radne i pomoćne prostorije, kao i objekata namijenjenih za rad na otvorenom prostoru, u cilju bezbjednog odvijanja procesa rada;
2) projektovanja, izgradnje, korišćenja i održavanja tehnoloških procesa rada sa svim pripadajućim sredstvima za rad, u cilju bezbjednog rada zaposlenih i usklađivanja hemijskih, fizičkih i bioloških materija, eksplozivne atmosfere, azbesta, mikroklime i osvjetljenja na radnim mjestima i u radnim i pomoćnim prostorijama sa propisanim mjerama i normativima za djelatnost koja se obavlja na tim radnim mjestima i u tim radnim prostorijama;
3) projektovanja, izrade, korišćenja i održavanja sredstava za rad, konstrukcija i objekata za kolektivnu zaštitu i zdravlje na radu, pomoćnih konstrukcija i objekata i drugih sredstava koja se koriste u procesu rada ili koja su na bilo koji način povezana sa procesom rada, tako da se u toku njihove upotrebe sprečava povređivanje ili oštećenje zdravlja zaposlenih;
4) proizvodnje, pakovanja, prevoza, skladištenja, upotrebe i uništavanja opasnih materija, na način i po propisima i pravilima kojima se otklanjaju mogućnosti povređivanja ili oštećenja zdravlja zaposlenih;

5) projektovanja, proizvodnje i korišćenja sredstava i opreme lične zaštite na radu, čijom se upotrebom otklanjaju rizici ili opasnosti koji nijesu mogli da budu otklonjeni primjenom odgovarajućih mjera zaštite i zdravlja na radu;
6) procjene rizika;
7) obrazovanja, vaspitanja i osposobljavanja u oblasti zaštite i zdravlja na radu;
8) informisanja o pitanjima koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu; i
9) saradnje i konsultovanja sa zaposlenim, predstavnikom zaposlenih i sindikatom po svim pitanjima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.

Mjere iz stava 1 ovog člana bliže se propisuju podzakonskim aktima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i drugim propisima.

Podzakonske akte iz stava 2 ovog člana donosi Ministarstvo.

III. PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA

Obezbjeđivanje mjera zaštite i zdravlja na radu
Član 21

Poslodavac je dužan da obezbijedi mjere zaštite i zdravlja na radu sprečavanjem, uklanjanjem i kontrolom rizika na radu, obavještavanjem i osposobljavanjem zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad (u daljem tekstu: osposobljavanje zaposlenih), uz odgovarajuću organizaciju i potrebna sredstva.

Poslodavac je dužan da obezbijedi posebnu zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih žena za vrijeme trudnoće, lica mlađih od 18 godina života, kao i lica sa invaliditetom, u skladu sa ovim i drugim zakonima.

Poslodavac je dužan da uzimajući u obzir promjenu radne sredine i radne okoline sprovodi mjere zaštite i zdravlja na radu i bira takve radne i proizvodne metode koje će obezbijediti poboljšanje stanja ili viši nivo zaštite i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da se prilikom planiranja i uvođenja novih tehnologija konsultuje sa zaposlenima ili predstavnikom zaposlenih o pitanjima izbora sredstava za rad, uslova rada, radne sredine i njihovih posljedica za zaštitu i zdravlje na radu.

Poslodavac je dužan da prilikom raspoređivanja zaposlenog na radno mjesto sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom uzme u obzir njegove sposobnosti, koje mogu uticati na zaštitu i zdravlje zaposlenog.

Saradnja investitora i poslodavca sa koordinatorima i drugim poslodavcima
Član 22

Investitor i poslodavac dužni su da pri izvođenju radova na gradilištu postupaju po pisanim uputstvima koja dobijaju od koordinatora u fazi izrade projekta i koordinatora u fazi izvođenja radova, kao i da sarađuju sa drugim poslodavcima u primjeni mjera zaštite i zdravlja na radu.

Sprovođenje mjera zaštite i zdravlja na radu i opštih načela prevencije
Član 23

Poslodavac je dužan da sprovodi mjere zaštite, poštujući sljedeća opšta načela:

1) izbjegavanje rizika;
2) procjenjivanje rizika koji se ne mogu izbjeći;
3) suzbijanje rizika na izvoru;
4) prilagođavanje rada pojedincu, naročito u pogledu organizacije rada, izbora sredstva za rad i metoda rada i proizvodnje, radi smanjenja monotonog rada i rada pri unaprijed određenoj brzini i njihovog nepovoljnog uticaja na zdravlje;
5) uvažavanje tehničkog napretka;
6) zamjenu opasnog bezopasnim ili manje opasnim;
7) razvoj sveobuhvatne politike prevencije koja obuhvata tehnologiju, organizaciju rada, uslove rada, međuljudske odnose i uslove radne sredine i okoline;
8) davanje prednosti kolektivnim mjerama zaštite i zdravlja na radu u odnosu na individualne mjere zaštite i zdravlja na radu;

9) davanje zaposlenom odgovarajućih uputstava i informacija.

Poslodavac, uzimajući u obzir prirodu djelatnosti, procjenjuje rizike za zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih, naročito pri izboru sredsatva za rad, riziku izloženosti opasnim i štetnim materijama i utvrđivanju uslova radne sredine i okoline i na osnovu te procjene preduzima mjere prevencije i primjenjuje radne i proizvodne metode koje obezbjeđuju viši nivo zaštite i zdravlja na radu, na svim hijerarhijskim nivoima.

Opšti akt, odnosno ugovor o radu
Član 24

Poslodavac, saglasno prirodi djelatnosti, broju zaposlenih, organizaciji i načinu rada, prava, obaveze i odgovornosti u pogledu zaštite i zdravlja na radu uređuje opštim aktom ili ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim.

Aktom iz stava 1 ovog člana poslodavac bliže uređuje mjere zaštite i zdravlja na radu i način njihovog sprovođenja, a naročito: prava, obaveze i odgovornosti svih zaposlenih; način obavljanja stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu (u daljem tekstu: stručni poslovi); način utvrđivanja i provjere zdravstvenog stanja zaposlenih koji rade na poslovima sa posebnim uslovima rada i drugih zaposlenih; način osposobljavanja zaposlenih i provjere osposobljenosti, korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu i druga pitanja od značaja za zaštitu i zdravlje na radu.

Sastavni dio akta, odnosno ugovora iz stava 1 ovog člana je i normativ sredstava i opreme lične zaštite na radu koja pripadaju zaposlenom, a koji se izrađuje u skladu sa propisima, standardima i aktom o procjeni rizika.

Pitanja u vezi sa zaštitom i zdravljem na radu koja treba urediti ugovorom o radu propisuje Ministarstvo.

Procjena rizika
Član 25

Poslodavac je dužan da donese i posjeduje akt o procjeni rizika, za sva radna mjesta procijeni rizike, utvrdi način i mjere za otklanjanje rizika i obezbijedi njihovo sprovođenje.

Akt o procjeni rizika je akt koji sadrži opis procesa rada sa procjenom (ocjenom) rizika od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i kojim se utvrđuju mjere zaštite i zdravlja na radu u cilju poboljšanja zaštite i zdravlja na radu.

U aktu o procjeni rizika poslodavac određuje radna mjesta sa povećanim rizikom, odnosno posebnim uslovima rada, zdravstvene zahtjeve za određeni rad koje moraju da ispunjavaju zaposleni u procesu rada ili za korišćenje pojedinih sredstava za rad na osnovu stručne ocjene ovlašćene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih.

Aktom o procjeni rizika utvrđuje se:

- identifikacija, odnosno otkrivanje opasnosti;
- koja radna mjesta su izložena identifikovanim opasnostima;
- vjerovatnoća nastanka povrede na radu, profesionalne bolesti i bolesti u vezi sa radom;
- da li je rizik prihvatljiv;
- uvođenje mjera za smanjenje neprihvatljivog rizika.

Poslodavac je dužan da izmijeni akt o procjeni rizika u slučaju:

- pojave svake nove opasnosti i promjene nivoa rizika u procesu rada;
- kad postojeće mjere zaštite i zdravlja na radu nijesu dovoljne, odnosno nijesu odgovarajuće;
- adaptacije, rekonstrukcije, havarije, generalnog remonta;
- teške, kolektivne i smrtne povrede na radu;
- kad je procjena rizika zasnovana na podacima koji ne odgovaraju stvarnom stanju;
- kad rezultati praćenja zdravstvenog stanja zaposlenog pokažu da je to neophodno.

Poslodavac je dužan da zaposlene upozna sa aktom o procjeni rizika i učini ga dostupnim zaposlenima.

Organizovanje rada i procesa rada
Član 26

Poslodavac je dužan da organizacijom rada i procesa rada obezbijedi mjere zaštite i zdravlja na radu u skladu sa ovim zakonom.

Poslodavac je dužan da obezbijedi da pristup mjestu rada u radnoj sredini i radnoj okolini na kome prijeti ozbiljna i/ili određena opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja imaju samo ona lica koja su osposobljena za bezbjedan i zdrav rad na tom radnom mjestu, koja su dobila posebna pisana uputstva za rad na takvom mjestu i koja su opremljena odgovarajućim sredstvima i opremom lične zaštite na radu.

Poslodavac je dužan da svako lice koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj sredini i radnoj okolini, krugu poslodavca ili gradilištu upozori na opasna mjesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, na mjere zaštite i zdravlja na radu koje mora da primijeni i da ga usmjeri na bezbjedne zone za kretanje.

Poslodavac je dužan da na mjestima rada, kao i sredstvima za rad postavi natpise, upozorenja na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi i znakove zaštite i zdravlja na radu, u skladu sa aktom Ministarstva.

Zdravstveni pregledi zaposlenih
Član 27

Zdravstveni pregledi zaposlenih preduzimaju se radi utvrđivanja i otklanjanja uzroka obolijevanja i zdravstvenih oštećenja u vezi sa radom.

Poslodavac je dužan da obezbijedi zdravstveni pregled zaposlenih koji se raspoređuju na radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom i u slučajevima ponovnog angažovanja zaposlenog koji je odsustvovao sa rada na tom radnom mjestu duže od godinu dana.

Poslodavac na zahtjev zaposlenog obezbjeđuje zdravstveni pregled primjeren rizicima zaštite i zdravlja na radu, kao i za slučajeve koji nijesu obuhvaćeni stavom 2 ovog člana, najmanje jednom u periodu od tri godine.

Poslodavac je dužan da zaposlenog koji obavlja poslove sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom uputi na vanredni zdravstveni pregled prije isteka propisanog roka, kad to ocijeni ovlašćena ustanova za zdravstvenu zaštitu zaposlenih, poslodavac ili sam zaposleni.

Ako se u postupku zdravstvenog pregleda utvrdi da zaposleni ne ispunjava posebne zdravstvene uslove za obavljanje poslova na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom, poslodavac je dužan da ga rasporedi na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima, u skladu sa aktom o sistematizaciji.

Ako se zaposleni ne može rasporediti u smislu stava 5 ovog člana, poslodavac je dužan da mu obezbijedi druga prava u skladu sa zakonom.

Vrste, način, obim i rokove obavljanja zdravstvenih pregleda iz st. 2 i 3 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, uz saglasnost Ministarstva.

Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad i provjera osposobljenosti
Član 28

Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje zaposlenog prije raspoređivanja na radno mjesto, raspoređivanja na drugo radno mjesto, uvođenja nove tehnologije, uvođenja novih ili zamjene sredstava za rad, promjene procesa rada i ponovnog raspoređivanja na rad poslije odsustvovanja koje je trajalo duže od godinu dana.

Osposobljavanje iz stava 1 ovog člana vrši se po programu osposobljavanja zaposlenih koji donosi poslodavac.

Osposobljavanje zaposlenih prilagođava se novim i promjenljivim rizicima, a po potrebi i ponavlja u određenim vremenskim razmacima u skladu sa programom iz stava 2 ovog člana.

Osposobljavanje se sprovodi u toku radnog vremena, a troškove osposobljavanja snosi poslodavac.

Poslodavac je dužan da zaposlenog, u toku osposobljavanja, upozna sa svim vrstama opasnosti na poslovima na koje ga raspoređuje i o konkretnim mjerama zaštite i zdravlja na radu koje su potrebne radi otklanjanja opasnosti po život, odnosno oštećenje zdravlja.

Poslodavac kod koga, na osnovu ugovora ili po drugom pravnom osnovu, obavljaju rad zaposleni drugog poslodavca dužan je da im da odgovarajuća uputstva o mogućim rizicima po život i zdravlje i da ih upozna sa mjerama zaštite i zdravlja na radu tokom obavljanja tih poslova.

Osposobljavanje zaposlenih poslodavac obavlja teorijski i praktično.

Provjeru teorijske i praktične osposobljenosti zaposlenih poslodavac obavlja na mjestu rada.

Periodične provjere teorijske i praktične osposobljenosti zaposlenih određuje poslodavac programom iz stava 2 ovog člana.

Radna mjesta sa posebnim uslovima rada
Član 29

Radna mjesta sa posebnim uslovima rada su radna mjesta na koja mogu biti raspoređeni i obavljati poslove tih radnih mjesta samo zaposleni koji, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa, ispunjavaju i posebne uslove u pogledu pola, godina života, školske spreme, stručne osposobljenosti, zdravstvenog stanja i psihičkih sposobnosti.

Poslodavac ne može rasporediti zaposlenog da radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada, ako prethodno nije utvrdio da zaposleni ispunjava propisane posebne uslove.

Zaposleni koji radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada dužan je da odmah obavijesti poslodavca ako ocijeni da nije sposoban da radi takve poslove, kao i da obavi zdravstveni pregled na koji ga je uputio poslodavac.

Poslove koji se smatraju poslovima sa posebnim uslovima rada, kao i posebne uslove koje treba da ispuni zaposleni za rad na tim poslovima propisuje Ministarstvo, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Rad više poslodavaca
Član 30

Kad dva ili više poslodavaca istovremeno izvode radove na istom, odnosno zajedničkom gradilištu ili radilištu, svaki od njih je dužan da organizuje izvođenje radova tako da zaposleni jednog poslodavca pri izvođenju radova ne ugrožavaju zaštitu i zdravlje zaposlenih kod tog i drugih poslodavaca.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, svi poslodavci koji izvode radove dužni su da, prije početka radova, zaključe poseban ugovor o organizovanju i sprovođenju mjera zaštite i zdravlja na radu, kao i o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima, uzimajući u obzir prirodu djelatnosti, da koordiniraju svoje aktivnosti u vezi sa mjerama zaštite i zdravlja na radu, uključujući mjere prevencije i procjene rizika, kao i da se međusobno informišu i informišu zaposlene i/ili predstavnike zaposlenih o tim rizicima.

Ugovor iz stava 2 ovog člana obavezno se dostavlja inspekciji zaštite i zdravlja na radu, najkasnije pet dana prije početka radova.

Informisanje zaposlenih i njihovo učešće u pitanjima koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu
Član 31

Poslodavac je dužan da zaposlenog ili predstavnika zaposlenih informiše pisanim putem u vezi sa:

- rizicima po zaštitu i zdravlje na radu, prevencijom, mjerama zaštite i zdravlja na radu i aktivnostima u odnosu na svaku vrstu radnog mjesta i/ili posla;
- načinom organizovanja i pružanja prve pomoći, zaštite od požara, postupkom evakuacije zaposlenih pri pojavi ozbiljnih i neposrednih opasnosti i o licima koja su zadužena za sprovođenje ovih mjera.

Poslodavac je dužan da poslodavca čije je zaposlene angažovao da rade kod njega, po bilo kom osnovu, na adekvatan način informiše o pitanjima iz stava 1 ovog člana, kao i o licima zaduženim za njihovo sprovođenje.

Poslodavac je dužan da predstavnika zaposlenih informiše o pravima i obavezama koje se odnose na zaštitu i zdravlje na radu i na taj način mu omogući pristup:

- procjeni rizika, prevenciji i mjerama zaštite i zdravlja na radu, uključujući i one rizike sa kojima se suočavaju grupe zaposlenih izloženih posebnim rizicima;
- odlukama o mjerama zaštite i zdravlja na radu koje se moraju preduzeti i, ako je potrebno, o sredstvima i opremi lične zaštite na radu koja se koristi;
- evidencijama i izvještajima o povredama na radu koje su za posljedicu imale odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana;
- izvještajima o povredama na radu svojih zaposlenih;
- podacima nastalim iz mjera i radnji inspekcijskih i drugih organa nadležnih za zaštitu i zdravlje na radu.

Saradnja i konsultovanje sa zaposlenima, predstavnikom zaposlenih i sindikatom po svim pitanjima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu

Član 32

Poslodavac, zaposleni, predstavnik zaposlenih i sindikat dužni su da sarađuju i konsultuju se u postupku utvrđivanja njihovih prava, obaveza i odgovornosti koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu po svim pitanjima, u skladu sa zakonom, a naročito u vezi sa:

- svakom mjerom koja može značajno uticati na zaštitu i zdravlje na radu;
- postavljanjem stručnog lica za zaštitu i zdravlje na radu (u daljem tekstu: stručno lice), određivanjem lica za sprovođenje mjera prve pomoći, zaštite od požara i evakuacije zaposlenih i aktivnostima u vezi sa zaštitom i zdravljem na radu;
- podacima o procjeni rizika i mjerama zaštite i zdravlja na radu, uključujući i one rizike sa kojima se suočavaju grupe zaposlenih izloženih posebnim rizicima;
- odlukama o mjerama zaštite i zdravlja na radu koje se moraju preduzeti i, ako je potrebno, o sredstvima i opremi lične zaštite na radu koja se koriste;
- evidencijama i izvještajima o povredama na radu koje su za posljedicu imale odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana;
- izvještajima o povredama na radu svojih zaposlenih;
- mjerama i radnjama inspekcijskih i drugih organa nadležnih za zaštitu i zdravlje na radu;
- angažovanjem pravnog lica ili preduzetnika za obavljanje stručnih poslova;
- planiranjem i organizovanjem osposobljavanja zaposlenih i provjere osposobljenosti.

Poslodavac je dužan da omogući predstavniku zaposlenih i sindikatu da svoje primjedbe u vezi zaštite i zdravlja na radu dostave nadležnom inspektoru u postupku vršenja inspekcijskog nadzora.

Osposobljavanje i usavršavanje predstavnika zaposlenih

Član 33

Poslodavac je dužan da predstavniku zaposlenih obezbijedi odgovarajuće oblike osposobljavanja i usavršavanja iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.

Osposobljavanje i usavršavanje iz stava 1 ovog člana sprovodi se u toku radnog vremena kod ili izvan poslodavca.

Položaj zaposlenih, odnosno predstavnika zaposlenih

Član 34

Zaposleni, odnosno predstavnici zaposlenih ne smiju da budu dovedeni u nepovoljniji položaj zbog obavljanja poslova u smislu člana 32 ovog zakona.

Zaposleni kod poslodavca imaju pravo da izaberu jednog ili više predstavnika zaposlenih.

Poslodavac je dužan da najmanje jednom predstavniku zaposlenih omogući odgovarajuće odsustvo sa rada u trajanju od najmanje pet časova rada mjesečno, uz nadoknadu zarade i da pruži sva potrebna sredstva za obavljanje poslova u vezi zaštite i zdravlja na radu.

Postupak izbora, način rada i broj predstavnika zaposlenih kod poslodavca, kao i njihov odnos sa sindikatom propisuje Ministarstvo.

Sredstva za rad i sredstva i oprema lične zaštite na radu
Član 35

Projektovanje, proizvodnja i korišćenje sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite na radu, čijom se upotrebom otklanjaju rizici ili opasnosti, koji nijesu mogli da budu otklonjeni primjenom odgovarajućih mjera zaštite i zdravlja na radu, vrši se na način i u skladu sa primijenjenim tehnološkim postupkom.

Poslodavac je dužan da zaposlenom nabavi i izda na upotrebu sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu neophodne za njegovo radno mjesto, samo ako za njih raspolaže sa propisanom dokumentacijom na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi, u kojoj je proizvođač, odnosno isporučilac naveo sve bezbjednosno-tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika na radu sa njima i da su obezbijeđene sve mjere zaštite i zdravlja na radu koje su određene dokumentacijom u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita i zdravlje na radu.

U izuzetnim slučajevima, kad poslodavac nije u mogućnosti da pribavi propisanu dokumentaciju iz stava 2 ovog člana, može da je pribavi od pravnog lica ili preduzetnika registrovanog za obavljanje tih poslova.

Poslodavac je dužan da obezbijedi da zaposleni sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu koristi u skladu sa njihovom namjenom i da u postupku upotrebe primjenjuje propisane mjere zaštite i zdravlja na radu.

Prva pomoć, zaštita od požara i evakuacija zaposlenih
Član 36

Poslodavac je dužan da preduzme potrebne mjere i odredi zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih u zavisnosti od vrste radnog mjesta i djelatnosti, kao i od broja zaposlenih i prisustva drugih lica, u skladu sa ovim zakonom i propisima koji uređuju ovu oblast.

Za primjenu mjera iz stava 1 ovog člana mora da se obezbijedi veza sa službama u i van poslodavca, posebno u pogledu prve pomoći, hitne medicinske pomoći, spašavanja i zaštite od požara.

Broj zaposlenih iz stava 1 ovog člana, njihova osposobljenost i raspoloživa oprema zavisi od obima i/ili specifične opasnosti kod poslodavca.

Ozbiljna, neposredna i neizbježna opasnost
Član 37

Poslodavac je dužan da obavijesti sve zaposlene koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj ili neposrednoj opasnosti o vrsti rizika i o mjerama zaštite i zdravlja na radu.

Poslodavac je dužan da, prilikom ozbiljne, neposredne i neizbježne opasnosti, mjerama i uputstvima, zaposlenima omogući zaustavljanje rada i upućivanje na bezbjedno mjesto.

Poslodavac ne može zahtijevati od zaposlenih da nastave rad u situaciji u kojoj postoji ozbiljna i neposredna opasnost, osim u slučaju spašavanja ljudskih života.

Kolektivno osiguranje
Član 38

Poslodavac je dužan da zaposlene obavezno osigurava od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom.

Premije za osiguranje iz stava 1 ovog člana padaju na teret poslodavca, a određuju se u zavisnosti od nivoa rizika od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom.

Oslobađanje od odgovornosti
Član 39

U slučaju da je kod poslodavca došlo do neobičnih i nepredvidivih okolnosti koje su posljedica više sile ili su van kontrole poslodavca ili posebnih događaja čije posljedice nije bilo moguće izbjeći uprkos sprovedenim mjerama zaštite, poslodavac se oslobađa od odgovornosti.

IV. PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI ZAPOSLENIH

Prava i obaveze zaposlenih
Član 40

Zaposleni ima pravo i obavezu da se prije početka rada upozna sa mjerama zaštite i zdravlja na radu na poslovima radnog mjesta na koje je raspoređen, kao i da se osposobljava za njihovo sprovođenje.

Zaposleni ima pravo i obavezu da poslodavcu daje predloge, primjedbe i obavještenja o pitanjima zaštite i zdravlja na radu.

Zaposleni ima pravo i obavezu da obavi zdravstveni pregled koji odgovara riziku za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu, na koji ga upućuje poslodavac, u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita i zdravlje na radu i propisima kojima se uređuje zdravstvena zaštita.

Pravo na odbijanje rada
Član 41

Zaposleni ima pravo da odbije da radi, ako:

- prethodno nije upoznat sa svim opasnostima ili štetnostima, odnosno rizicima na radu ili ako mu poslodavac nije obezbijedio propisani zdravstveni pregled;
- mu prijeti neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nijesu sprovedene propisane mjere zaštite i zdravlja na radu, sve dok se te mjere ne obezbijede;
- na sredstvu za rad nijesu obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja na radu i time mu je neposredno ugrožen život i zdravlje.

Kad zaposleni odbije da radi dužan je da se pisano obrati poslodavcu radi preduzimanja mjera koje po mišljenju zaposlenog nijesu sprovedene.

Kad zaposleni odbije da radi, a poslodavac smatra da zahtjev zaposlenog nije opravdan, poslodavac je dužan da odmah obavijesti inspekciju zaštite i zdravlja na radu.

Pravo na napuštanje radnog mjesta
Član 42

U slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti po život i zdravlje, zaposleni može da preduzme odgovarajuće mjere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja su mu na raspolaganju, a u slučaju neizbježne opasnosti ima pravo da napusti opasno radno mjesto, radni proces, odnosno radnu sredinu.

U slučajevima iz stava 1 ovog člana, zaposleni ne smije da bude doveden u nepovoljniji položaj zbog štete koja bi mogla da nastane njegovim djelovanjem, osim ako je postupao nepažljivo ili nemarno.

Obaveze zaposlenih
Član 43

Zaposleni je obavezan da u skladu sa osposobljenošću i uputstvima koja je dobio od poslodavca:

- za vrijeme rada primjenjuje propisane mjere zaštite i zdravlja na radu, vodi računa o svojoj i zaštiti i zdravlju na radu drugih zaposlenih na koje utiče svojim radom ili postupcima pri obavljanju posla, namjenski koristi sredstva za rad, opasne materije, sredstva i opremu lične zaštite na radu i zaštitne uređaje, sarađuje i konsultuje se sa poslodavcem i stručnim licem kako bi se sprovele propisane mjere zaštite i zdravlja na radu na poslovima na kojima radi;
- u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavijesti poslodavca, pisano ili usmeno ili preko predstavnika zaposlenih o nepravilnostima, nedostacima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi u radnoj sredini i radnoj okolini mogla da ugrozi njegovu ili zaštitu i zdravlje drugih zaposlenih;

- sarađuje i konsultuje se sa poslodavcem i stručnim licem dok poslodavac ne obezbijedi uslove za bezbjedan i zdrav rad.

Ako poslodavac, poslije dobijenog obavještenja iz stava 1 alineja 2 ovog člana, ne otkloni nepravilnosti, štetnosti, opasnosti ili druge pojave u roku od tri dana ili ako zaposleni smatra da za otklanjanje utvrđenih pojava nijesu sprovedene odgovarajuće mjere zaštite i zdravlja na radu, može zatražiti intervenciju inspekcije zaštite i zdravlja na radu i o tome obavijestiti stručno lice.

Obaveza zaposlenog koja se odnosi na zaštitu i zdravlje na radu ne utiče na načelo odgovornosti poslodavca.

Zabrana upotrebe sredstava zavisnosti
Član 44

Zaposleni ne može da započne i obavlja rad pod uticajem sredstava zavisnosti (alkohol, droga i sl).

Zaposleni je dužan da se podvrgne provjeri da li je pod uticajem sredstava zavisnosti, na način i po postupku utvrđenim aktom poslodavca.

Odgovornost zaposlenih
Član 45

Zaposleni podliježe odgovornosti u slučaju nepridržavanja propisanih mjera zaštite i zdravlja na radu i neizvršavanja obaveza utvrđenih zakonom i aktima poslodavca.

V. ORGANIZOVANJE POSLOVA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU KOD POSLODAVCA

Obavljanje stručnih poslova
Član 46

Poslodavac je dužan da organizuje stručne poslove u zavisnosti od organizacije, prirode i obima procesa rada, broja zaposlenih koji učestvuju u procesu rada, broja radnih smjena, procijenjenih rizika i broja lokacijski odvojenih jedinica, na način da odredi iz reda svojih zaposlenih stručno lice ili organizuje stručnu službu za poslove zaštite i zdravlja na radu (u daljem tekstu: stručna služba).

Stručno lice je lice koje ima visoku stručnu spremu tehničkog i/ili tehničko-tehnološkog i drugog odgovarajućeg smjera, godinu dana radnog iskustva u struci i položen stručni ispit za poslove zaštite i zdravlja na radu u odgovarajućoj djelatnosti, koje poslodavac odredi u pisanoj formi.

Poslodavac je dužan da angažuje pravno lice ili preduzetnika koji ima ovlašćenje za obavljanje stručnih poslova, ako obavljanje tih poslova zbog nedovoljnog broja stručnih lica iz reda svojih zaposlenih, ne može da organizuje na način propisan stavom 1 ovog člana.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, poslodavac je dužan da pravnom licu, odnosno preduzetniku pruži podatke o rizicima za koje se zna ili na koje se sumnja da utiču na zaštitu i zdravlje na radu, kao i da im omogući pristup svim podacima od značaja za zaštitu i zdravlje na radu.

Stručna služba, odnosno stručno lice ne može da obavlja stručne poslove za druge poslodavce.

Poslodavac je odgovoran za zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih bez obzira na način organizovanja i obavljanja stručnih poslova.

Prava stručnih lica, odnosno stručne službe
Član 47

Poslodavac je dužan da omogući stručnim licima nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa ovim zakonom, kao i pristup svim podacima od značaja za zaštitu i zdravlje na radu.

Poslodavac je dužan da stručnim licima koja su kod njega zaposlena i stručnoj službi omogući usavršavanje znanja kroz razne oblike usavršavanja.

Stručna lica su neposredno odgovorna poslodavcu i ne smiju da budu dovedena u nepovoljniji položaj zbog svojih aktivnosti vezanih za zaštitu i zdravlje na radu.

Poslodavac je dužan da stručnom licu omogući odgovarajuće odsustvo sa posla, uz naknadu zarade kao da je na radu i da pruži sva potrebna sredstva za obavljanje poslova u vezi zaštite i zdravlja na radu.

Stručno lice, prije raspoređivanja na ove poslove, dužno je da položi stručni ispit za lica koja se bave poslovima zaštite i zdravlja na radu.

Uslove, program i način polaganja stručnog ispita za stručno lice, kao i visinu naknade za polaganje stručnog ispita propisuje Ministarstvo.

Obaveze stručnih lica, odnosno stručne službe
Član 48

Stručno lice, odnosno stručna služba vrši sljedeće poslove:

1) savjetuje poslodavca pri planiranju, izboru i održavanju sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;

2) savjetuje poslodavca kod opremanja i uređivanja radnog mjesta, uzimajući u obzir i uslove radne sredine;

3) učestvuje u izradi stručne osnove za akt o procjeni rizika;

4) organizuje prethodna i periodična ispitivanja uslova radne sredine (hemijskih, fizičkih i bioloških materija, eksplozivne atmosfere, azbesta, mikroklime i osvijetljenosti);

5) organizuje periodične preglede i ispitivanja sredstava za rad, električnih i drugih instalacija;

6) predlaže mjere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizicima;

7) na svim poslovima kod poslodavca prati primjenu mjera zaštite i zdravlja na radu i održavanja sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu u ispravnom stanju;

8) obezbjeđuje uputstva za bezbjedan i zdrav rad i kontroliše njihovu primjenu;

9) prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim bolestima, bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izvještaje sa predlozima mjera za poslodavca;

10) priprema i učestvuje u osposobljavanju zaposlenih;

11) predlaže mjeru zabrane rada na radnom mjestu ili upotrebe sredstva za rad, u slučaju kad utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog, o čemu odmah obavještava poslodavca i predstavnika zaposlenih;

12) neposredno sarađuje, konsultuje se i koordinira po svim pitanjima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu sa ovlašćenom ustanovom za zdravstvenu zaštitu zaposlenih;

13) vodi i stara se o evidencijama iz zaštite i zdravlja na radu;

14) druge poslove koje mu odredi poslodavac.

U slučaju kad poslodavac dozvoli dalji rad i pored preduzetih mjera u smislu stava 1 tačka 11 ovog člana, stručno lice dužno je da o tome obavijesti inspekciju zaštite i zdravlja na radu.

Ovlašćenje pravnih lica ili preduzetnika za obavljanje stručnih poslova
Član 49

Stručne poslove može da obavlja pravno lice ili preduzetnik koji ispunjavaju odgovarajuće uslove u pogledu kadra i organizacije, kao i tehničke i druge uslove.

Pravno lice i preduzetnik koji podnose zahtjev za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu dužni su da imaju zaključene ugovore o radu sa punim radnim vremenom sa onoliko stručnih lica za koja podnose zahtjev, u zavisnosti od obima ovlašćenja.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana, sa potrebnom dokumentacijom, pravno lice ili preduzetnik podnosi Ministarstvu.

Ispunjenost propisanih uslova za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu kod pravnog lica i preduzetnika utvrđuje Ministarstvo, na predlog Komisije za utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu.

Komisija iz stava 4 ovog člana ima pet članova, koji su zaposleni u Ministarstvu.

Članovima i sekretaru komisije iz stava 4 ovog člana pripada naknada za rad, u skladu sa zakonom.

Ministarstvo rješenjem ovlašćuje pravno lice ili preduzetnika (u daljem tekstu: ovlašćena organizacija) da može obavljati određene poslove zaštite i zdravlja na radu.

Rješenje iz stava 7 ovog člana izdaje se na period od tri godine i može se obnoviti pod istim uslovima.

Ovlašćena organizacija snosi stvarne troškove nastale u postupku utvrđivanja ispunjenosti propisanih uslova za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana, kao i visinu troškova iz stava 9 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Oduzimanje ovlašćenja
Član 50

Ministarstvo će oduzeti ovlašćenje za obavljanje stručnih poslova i brisati iz registra iz člana 51 ovog zakona ovlašćenu organizaciju ako prestane da ispunjava propisane uslove za obavljanje stručnih poslova ili ne obavlja stručne poslove za koje je izdato ovlašćenje.

Registar ovlašćenih organizacija
Član 51

Ministarstvo vodi registar ovlašćenih organizacija.

U registar iz stava 1 ovog člana upisuju se rješenja iz člana 49 ovog zakona.

Način vođenja registra iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Obavljanje drugih stručnih poslova
Član 52

Pored poslova iz člana 48 ovog zakona, ovlašćena organizacija, odnosno stručna služba obavlja:

1) izradu akta o procjeni rizika, sa predlogom mjera za njihovo otklanjanje;

2) periodične preglede i ispitivanja sredstava za rad, električnih i drugih instalacija i sredstava i opreme lične zaštite na radu;

3) ispitivanje uslova radne sredine i radne okoline (hemijskih, fizičkih i bioloških materija, eksplozivne atmosfere, azbesta, osvijetljenosti i mikroklime);

4) reviziju (ocjenu) tehničke dokumentacije sa aspekta primijenjenosti mjera zaštite i zdravlja na radu, tehničkih propisa i standarda, radi utvrđivanja obezbijeđenosti zaštite zaposlenih u objektima za koje je urađena tehnička dokumentacija, za procese rada koji će se obavljati u njima;

5) osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad i provjeru osposobljenosti; i

6) druge poslove.

Shodna primjena
Član 53

Odredbe čl. 49, 50 i 51 ovog zakona shodno se primjenjuju na stručne službe.

Dostupnost podataka
Član 54

Kad poslodavac za obavljanje svih ili pojedinih stručnih poslova angažuje ovlašćenu organizaciju prethodno je mora upoznati sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada, preduzetim mjerama za otklanjanje rizika i omogućiti joj slobodan pristup odgovarajućim podacima o mjerama zaštite i zdravlja na radu, kao i o zaposlenima.

Ovlašćena organizacija dužna je da Ministarstvu dostavlja podatke o zaključenim ugovorima iz člana 56 ovog zakona na zahtjev, kao i za kalendarsku godinu do 28. februara tekuće za prethodnu godinu.

Stručni nalaz i odgovornost
Član 55

Ovlašćena organizacija dužna je da, najkasnije u roku od 30 dana od dana izvršenih pregleda i/ili ispitivanja, sačini stručni nalaz, odnosno izvještaj, sa ocjenom da li su obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja na radu i da ga dostavi poslodavcu koji je zahtijevao pregled i/ili ispitivanje.

Ovlašćena organizacija je odgovorna da ocjene iz stručnog nalaza, odnosno izvještaja odgovaraju stepenu primjenljivosti mjera zaštite i zdravlja na radu u vrijeme pregleda i/ili ispitivanja.

Ugovor poslodavca i ovlašćene organizacije
Član 56

Ako poslodavac za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu angažuje ovlašćenu organizaciju, međusobna prava, obaveze i odgovornosti bliže se uređuju ugovorom.

Ovlašćene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih
Član 57

Organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva, propisaće i izdaće ovlašćenje pravnom licu registrovanom u skladu sa zakonom, ako ispunjava kadrovske, organizacione, tehničke i druge uslove da obavlja sljedeće poslove:

1) učestvuje u procjeni rizika na poslovima i u radnoj okolini prilikom sastavljanja akta o procjeni rizika;

2) upoznaje zaposlene sa rizicima po zdravlje koji su povezani sa njihovim radom i obavlja poslove zdravstvenog vaspitanja zaposlenih;

3) utvrđuje i ispituje uzroke nastanka profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom;

4) ocjenjuje i utvrđuje posebne zdravstvene uslove koje moraju da ispunjavaju zaposleni za obavljanje određenih poslova na radnom mjestu, u procesu rada ili za upotrebu, odnosno rukovanje određenim sredstvima za rad;

5) vrši prethodne i periodične zdravstvene preglede zaposlenih u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu;

6) izdaje izvještaj o zdravstvenom pregledu o ispunjavanju zdravstvenih uslova rada na radnom mjestu sa povećanim rizikom;

7) sprovodi zdravstvenu zaštitu profesionalno oboljelih zaposlenih;

8) organizuje prvu pomoć, spašavanje i evakuaciju u slučaju povrjeđivanja zaposlenih ili havarija;

9) utvrđuje uzroke nastanka invalidnosti zaposlenih na radu i predlaže mjere za njihovo otklanjanje, učestvuje u procesu profesionalne rehabilitacije i daje savjete pri izboru drugog odgovarajućeg posla prema preostaloj zdravstvenoj sposobnosti;

10) predlaže poslodavcu mjere za poboljšanje zdravlja zaposlenih, a posebno onih koji su izloženi povećanim opasnostima od povreda na radu ili oštećenja zdravlja;

11) savjetuje poslodavca pri izboru i testiranju novih sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu sa aspekta zaštite zdravlja zaposlenih;

12) učestvuje u analizi povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i o tome vodi odgovarajuću evidenciju;

13) neposredno sarađuje, konsultuje se i koordinira po pitanjima iz zaštite i zdravlja na radu sa stručnim licem, odnosno stručnom službom; i

14) druge poslove.

Podaci sakupljeni u vezi sa zdravstvenim pregledima zaposlenog povjerljive su prirode i pod nadzorom su ovlašćene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih, odnosno izabranog doktora koji vodi evidenciju o zdravstvenim pregledima.

Podaci iz stava 2 ovog člana mogu se dostavljati drugim licima samo uz pisanu saglasnost zaposlenog.

Izvještaj o zdravstvenom pregledu zaposlenog o zdravstvenoj sposobnosti za obavljanje određenih poslova dostavlja se poslodavcu na način da se ne naruši princip povjerljivosti ličnih podataka.

Nije dozvoljeno korišćenje podataka prikupljenih po osnovu zdravstvenih pregleda zaposlenih protivno namjeni ili u svrhu diskriminacije zaposlenih.

Bliže uslove u pogledu kadra, organizacije, tehničkih i drugih uslova propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja.

VI. FAZE IZRADE PROJEKTA I IZVOĐENJA RADOVA

Mjere zaštite i zdravlja na radu u fazi pripreme i izrade projekta
Član 58

Odgovorni projektant, koji u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekata rukovodi izradom tehničke dokumentacije, dužan je da u svim fazama pripreme i izrade projekta uzima u obzir mjere zaštite i zdravlja na radu i opšta načela prevencije iz čl. 20 i 23 ovog zakona, posebno kad:

- odlučuje o arhitektonskim, tehničkim, tehnološkim i/ili organizacionim rješenjima, u cilju planiranja različitih aktivnosti ili faza radova koji treba da se izvode istovremeno ili jedan za drugim; i
- procjenjuje vrijeme potrebno za završetak tih radova ili faza radova.

Odgovorni projektant je dužan da u svim fazama pripreme i izrade projekta vodi računa o sadržini plana mjera zaštite i zdravlja na radu i prateće dokumentacije, kao i njegovim izmjenama.

Poslovi koordinatora u fazi izrade projekta
Član 59

Koordinator u fazi izrade projekta obavlja poslove:

- koordinacije primjene mjera zaštite i zdravlja na radu u postupcima i opštih načela prevencije iz čl. 20 i 23 ovog zakona;
- izrade ili obezbjeđenja izrade plana mjera zaštite i zdravlja na radu kojim je određeno uređenje gradilišta i mjere zaštite i zdravlja na radu na tom gradilištu uz uzimanje u obzir industrijskih aktivnosti u blizini i na gradilištu;
- pripreme dokumenata koja, u skladu sa karakteristikama projekta, sadrže relevantne informacije iz oblasti zaštite i zdravlja na radu koje je potrebno da se uzmu u obzir u toku izvođenja svih daljih radova (upotreba, održavanje, adaptacija, sanacija, rušenje objekata i sl.).

Mjere zaštite i zdravlja na radu u fazi izvođenja radova
Član 60

Za vrijeme izvođenja radova na gradilištu primjenjuju se mjere zaštite i zdravlja na radu, a naročito mjere koje se odnose na:

- održavanje uređenosti i zadovoljavajućeg nivoa čistoće gradilišta;
- izbor lokacija radnih mjesta i obezbjeđivanje dostupnosti tim radnim mjestima određivanjem saobraćajnih površina, prolaza, prelaza i sl. za zaposlene i sredstva za rad;
- utvrđivanje uslova pod kojima se radi sa različitim materijalima;
- održavanje u ispravnom stanju sredstava za rad i sprovođenje prethodnih i periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, u cilju obezbjeđivanja mjera zaštite i zdravlja na radu na gradilištu;
- planiranje i utvrđivanje površina i lokacija za skladištenje različitih materijala, a naročito opasnih materija;
- usklađivanje vremena potrebnog za izvođenje pojedinih vrsta i faza radova saglasno dinamici izvođenja radova na gradilištu;
- saradnju između svih poslodavaca na gradilištu;
- industrijske aktivnosti unutar ili u blizini gradilišta; i
- zabranu rada sve dok se ne otklone nepravilnosti nastale u postupku izvođenja radova.

Poslovi koordinatora u fazi izvođenja radova
Član 61

Koordinator u fazi izvođenja radova obavlja poslove:

- koordinacije primjene opštih načela prevencije u slučajevima kad se odlučuje o tehničkim, tehnološkim i/ili organizacionim rješenjima u cilju planiranja različitih elemenata ili faza radova koji treba da se izvode istovremeno ili jedan za drugim i kad se procjenjuju rokovi potrebni za završetak tih radova ili faza radova;
- koordinacije realizovanja planiranih aktivnosti sa ciljem da se obezbijedi da poslodavci dosljedno primjenjuju mjere zaštite i zdravlja na radu i mjere iz plana mjera zaštite i zdravlja na radu, gdje je to neophodno;
- vršenja i obezbjeđenja vršenja izmjena ili dopuna plana mjera zaštite i zdravlja na radu i prateće dokumentacije i obezbjeđivanje podataka potrebnih da se izvrše te izmjene i dopune, uzimanjem u obzir nastalih promjena na gradilištu;
- organizovanja saradnje i međusobnog obavještavanja svih poslodavaca koji istovremeno ili jedan za drugim izvode radove na gradilištu, vršenje koordinacije njihovih aktivnosti u pogledu sprovođenja mjera zaštite i zdravlja na radu radi sprečavanja nastanka povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom;
- obezbjeđivanja da svi poslodavci i druga lica na gradilištu budu upoznati sa planom mjera zaštite i zdravlja na radu, odnosno sa njegovim izmjenama ili dopunama;
- koordiniranja radova u cilju pravilnog izvođenja planiranih aktivnosti;
- preduzimanja mjera zaštite i zdravlja na radu radi obezbjeđivanja da pristup gradilištu imaju samo lica koja imaju dozvolu da mogu da uđu na gradilište.

Koordinator za izvođenje radova ovlašćen je da izrekne privremenu mjeru zabrane izvođenja radova na dijelu ili cijelom gradilištu, u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje na radu, do otklanjanja nepravilnosti, o čemu obavještava rukovodioca građenja, stručni nadzor, odnosno nadzornog inženjera i investitora.

VII. EVIDENCIJE, IZVJEŠTAJI I SARADNJA

Evidencije iz oblasti zaštite i zdravlja na radu
Član 62

Poslodavac je dužan da vodi i čuva evidencije o:

1) radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom;
2) zaposlenima raspoređenim na radna mjesta, a posebno o zaposlenima raspoređenim na radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom;
3) povredama na radu, profesionalnim bolestima i bolestima u vezi sa radom;
4) osposobljenosti zaposlenih;
5) opasnim materijama koje se koriste u toku rada;
6) izvršenim ispitivanjima radne sredine;
7) izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite na radu;
8) izvještajima iz člana 63 ovog zakona;
9) prethodnim i periodičnim zdravstvenim pregledima;
10) tehničkoj dokumentaciji (glavni projekti);
11) dokumentaciji iz zaštite i zdravlja na radu (atest, zapisnik o stručnom nalazu, uputstva za rukovanje i održavanje sredstava za rad i sl.).

Sadržaj, obrazac i način vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izvještaji
Član 63

Poslodavac je dužan da, najmanje jednom godišnje, sačini izvještaj o zaštiti i zdravlju na radu zaposlenih, koji se razmatra na organima koji vrše poslove upravljanja zajedno sa izvještajima o poslovanju.

Poslodavac je dužan da, na zahtjev nadležnog inspektora, obezbijedi izvještaj o stanju zaštite i zdravlja na radu zaposlenih, kao i o sprovedenim mjerama u ovoj oblasti kod poslodavca.

Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka, pisano prijavi inspekciji zaštite i zdravlja na radu svaku smrtnu, kolektivnu, tešku i drugu povredu na radu, koja uzrokuje odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi zaštitu i zdravlje zaposlenih.

Poslodavac je dužan da izda zaposlenom koji je povrijeđen i zdravstvenoj ustanovi u kojoj je izvršen pregled zaposlenog izvještaj o povredi na radu, u roku i na obrascu propisanom aktom organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja.

Saradnja
Član 64

Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, ovlašćene zdravstvene ustanove za zdravstvenu zaštitu zaposlenih i druge zdravstvene ustanove dužni su da u vezi sa dostavljanjem podataka o povredama na radu, profesionalnim bolestima, bolestima u vezi sa radom i invalidima rada, sarađuju sa Ministarstvom i da te podatke obezbjeđuju na zahtjev i mjesečno, a za svaku kalendarsku godinu najkasnije do 28. februara tekuće za prethodnu godinu.

VIII. NADZOR

Inspekcijski nadzor
Član 65

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, propisa donijetih na osnovu njega i tehničkim i drugim mjerama i standardima koji se odnose na zaštitu i zdravlje na radu vrši inspekcija zaštite i zdravlja na radu, ako zakonom nije određeno da nadzor u sprovođenju tih propisa u određenim djelatnostima vrše i drugi organi.

Inspekcijski nadzor nad radom ovlašćenih ustanova za zdravstvenu zaštitu zaposlenih, zdravstvenim nadzorom zaposlenih i kvalitetom zdravstvenih pregleda zaposlenih vrše zdravstvena i sanitarna inspekcija.

Nadzor nad stručnim radom
Član 66

Nadzor nad stručnim radom ovlašćenih organizacija vrši Ministarstvo, u skladu sa ovim zakonom.

U nadzoru nad stručnim radom utvrđuje se da li su ispunjeni uslovi u pogledu kadra, organizacije, tehničkih i drugih uslova koje propisuje Ministarstvo, kao i u odnosu na kvalitet obavljanja stručnih poslova, na osnovu uvida u dokumentaciju i uvida u proces pružanja i efekata usluga.

Obaveze i ovlašćenja inspektora zaštite i zdravlja na radu
Član 67

U vršenju inspekcijskog nadzora inspektor zaštite i zdravlja na radu, pored obaveza i ovlašćenja utvrđenih zakonom, ima obavezu i ovlašćenje da izvrši uviđaj teških, kolektivnih i smrtnih povreda na radu.

IX. KAZNENE ODREDBE

Novčana kazna za prekršaj pravnog, odgovornog lica i preduzetnika
Član 68

Novčanom kaznom od 500 eura do 15.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice odnosno dio stranog društva, ako:

1) ako troškove obezbjeđivanja mjera zaštite i zdravlja na radu stavi na terete zaposlenog (član 7);

2) ne izvrši ispitivanje uslova radne sredine odnosno, da projektovanjem, izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih, korišćenjem i održavanjem tehnoloških procesa rada sa pripadajućim objektima i sredstvima za rad, ne obezbijedi da se rad zaposlenih obavlja na bezbjedan i zdrav način, a hemijske, fizičke (osim jonizujućih i nejonizujućih zračenja) i biološke materije, eksplozivna atmosfera, azbest, mikroklima i osvjetljenje na radnim mjestima i u radnim i pomoćnim prostorijama ne usklade sa propisanim mjerama zaštite i zdravlja na radu i normativima za djelatnost koja se obavlja u toj radnoj sredini i radnoj okolini (član 16 stav 1);

3) pri izgradnji, rekonstrukciji adaptaciji, sanaciji, ili rušenju objekta, ne obezbijedi da se izradi plan mjera zaštite i zdravlja na radu (član 16 stav 3);

4) planira da radovi traju duže od 30 radnih dana i da istovremeno radi više od 20 zaposlenih ili da je planiranim obimom radova obuhvaćeno više od 500 zaposlenih, odnosno da radovi traju duže od 500 dana, a nije najkasnije pet dana prije početka radova, inspekciji zaštite i zdravlja na radu ne dostavi prijavu o početku radova u skladu sa posebnim zakonom (član 16 stav 4);

5) ne obezbijedi da se izvrše izmjene ili dopune plana mjera zaštite i zdravlja na radu, ukoliko nastupe okolnosti (razlozi) koji utiču na sprovođenje mjera zaštite i zdravlja na radu na gradilištu, i to najkasnije pet dana prije početka obavljanja radova, naročito uzimajući u obzir okolnosti iz člana 17 stav 2 ovog zakona (član 17 st. 1 i 2);

6) da zaposlenim sredstva za rad na upotrebu, a ne posjeduje stručni nalaz odnosno izvještaj o njihovim izvršenim pregledima i ispitivanjima, sa ocjenom da su na njima obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja na radu, a koji je sačinjen od strane ovlašćenog pravnog lica ili preduzetnika i propisanim rokovima (član 18 stav 2);

7) ne planira i ne obezbjedi mjere zaštite i zdravlja na radu u svim procesima rada, radi sprječavanja ili smanjivanja rizika po život i zdravlje zaposlenih, u postupcima iz člana 20 stav 1 tač. 1 do 9;

8) ne obezbijedi posebnu zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih žena za vrijeme trudnoće, lica mlađih od 18 godina života, kao i lica sa invaliditetom (član 21 stav 2);

9) uzimajući u obzir promjenu radne sredine i radne okoline, ne sprovodi mjere zaštite i zdravlja na radu ili bira radne i proizvodne metode koje ne obezbjeđuju poboljšanje stanja ili viši nivo zaštite i zdravlja na radu (član 21 stav 3);

10) prilikom raspoređivanja zaposlenog na radno mjesto sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom nije uzeo u obzir njegove sposobnosti, koje mogu uticati na zaštitu i zdravlje zaposlenog (član 21 stav 5);

11) pri izvođenju radova na gradilištu ne postupa po pisanim uputstvima koja dobija od koordinatora u fazi izrade projekta i koordinatora u fazi izvođenja radova, kao i ne sarađuje sa drugim poslodavcima u primjeni mjera zaštite i zdravlja na radu (član 22);

12) ne sprovodi mjere zaštite i zaptite i zdravlja na radu, poštujući opšta načela prevencije (član 23);

13) saglasno prirodi djelatnosti, broju zaposlenih, organizaciji i načinu rada, prava, obaveze i odgovornosti u pogledu zaštite i zdravlja na radu ne uredi opštim aktom ili ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim, prava, obaveze i odgovornosti zaštite i zdravlja na radu zaposlenih ne uredi opštim aktom ili ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim (član 24 stav 1);

14) ne donese i ne posjeduje akt o procjeni rizika, za sva radna mjesta ne procijeni rizike, ne utvrdi način i mjere za otklanjanje rizika i ne obezbijedi njihovo sprovođenje (član 25 stav 1);

15) ne izmijeni akt o procjeni rizika u slučaju adaptacije, rekonstrukcije, havarije, generalnog remonta, teške, kolektivne i smrtne povrede na radu i kada rezultati praćenja zdravstvenog stanja zaposlenog pokažu da je to neophodno (član 25 stav 5 al.3, 4 i 6);

16) ne obezbijedi da pristup mjestu rada u radnoj sredini i radnoj okolini na kome prijeti ozbiljna i/ili određena opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja imaju samo ona lica koja su osposobljena za bezbjedan i zdrav rad na tom radnom mjestu, koja su dobila posebna pisana uputstva za rad na takvom mjestu i koja su opremljena odgovarajućim sredstvima i opremom lične zaštite na radu (član 26 stav 2);

17) nije svako lice koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj prostoriji, krugu poslodavca ili gradilištu upozorio na opasna mjesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, na mjere zaštite i zdravlja na radu koje mora da primijeni i nije ga usmjerio na bezbjedne zone za kretanje (član 26 stav 3);

18) nije na mjestima rada, kao i sredstvima za rad postavio natpise, upozorenja na službenom jeziku i jezicima u službenoj upotrebi i znakove zaštite i zdravlja na radu, u skladu sa aktom Ministarstva (član 26 stav 4);

19) ne obezbijedi zdravstveni pregled zaposlenih koji se raspoređuju na radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom i u slučajevima ponovnog angažovanja zaposlenog, koji je odsustvovao sa rada na tom radnom mjestu duže od godinu dana (član 27 stav 2);

20) na zahtjev zaposlenog ne obezbjedi zdravstveni pregled primjeren rizicima zaštite i zdravlja na radu, kao i za slučajeve koji nijesu obuhvaćeni članom 27 stav 2 ovog zakona, najmanje jednom u periodu od tri godine (član 27 stav 3);

21) ako zaposlenog ne rasporedi na drugo radno mjesto i ne obezbijedi druga prava u skladu sa zakonom (član 27 stav 6);

22) ne izvrši osposobljavanje zaposlenog prije raspoređivanja na radno mjesto, raspoređivanja na drugo radno mjesto, uvođenja nove tehnologije, uvođenja novih ili zamjene sredstava za rad, promjene procesa rada i ponovnog raspoređivanja na rad poslije odsustvovanja koje je trajalo duže od godinu dana (član 28 stav 1);

23) ne donese program o osposobljavanju zaposlenih (član 28 stav 2);

24) ako rasporedi zaposlenog da radi na radnom mjestu sa posebnim uslovima rada, a prethodno nije utvrdio da zaposleni ispunjava propisane posebne uslove (član 29 stav 2);

25) ne zaključi poseban ugovor o organizovanju i sprovođenju mjera zaštite i zdravlja na radu, kao i o međusobnim pravima, obavezama i odgovornostima uzimajući u obzir prirodu djelatnosti, da koordiniraju svoje aktivnosti u vezi sa mjerama zaštite i zdravlja na radu, uključujući mjere prevencije i procjene rizika prije početka izvođenja radova, u slučaju da dva ili više poslodavaca istovremeno izvode radove i isti ne dostavi Inspekciji zaštite i zdravlja na radu, najkasnije pet dana prije početka radova (član 30);

26) ako zaposlenog ili predstavnika zaposlenih ne informiše pisanim putem u vezi sa rizicima po zaštitu i zdravlje na radu, prevencijom, mjerama zaštite i zdravlja na radu i aktivnostima u odnosu na svaku vrstu radnog mjesta i/ili načinom organizovanja i pružanja prve pomoći, zaštite od požara, postupkom evakuacije zaposlenih pri pojavi ozbiljnih i neposrednih opasnosti i o licima koja su zadužena za sprovođenje ovih mjera (član 31 stav 1);

27) ne sarađuje i ne konsultuje se sa zaposlenim, predstavnikom zaposlenih i sindikatom u postupku utvrđivanja prava, obaveza i odgovornosti koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu (član 32 stav 1);

28) predstavniku zaposlenih ne obezbijedi odgovarajuće oblike osposobljavanja i usavršavanja iz oblasti zaštite i zdravlja na radu u toku radnog vremena kod ili izvan poslodavca (član 33 st. 1 i 2);

29) zaposlene, odnosno predstavnike zaposlenih dovede u nepovoljniji položaj zbog obavljanja poslova iz člana 32 ovog zakona (član 34 stav 1);

30) ne omogući najmanje jednom predstavniku zaposlenih odgovarajuće odsustvo sa rada u trajanju od najmanje pet časova rada mjesečno, uz nadoknadu zarade i ne pruži sva potrebna sredstva za obavljanje poslova u vezi zaštite i zdravlja na radu (član 34 stav 3);

31) ne nabavi, ne izda na upotrebu i ne obezbijedi da zaposleni sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite na radu neophodne za njegovo radno mjesto koristi u skladu sa njihovom namjenom (član 35 st. 2 i 4);

32) ne preduzme potrebne mjere i ne odredi zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih u zavisnosti od vrste radnog mjesta i djelatnosti, kao i od broja zaposlenih i prisustva drugih lica, u skladu sa ovim zakonom i propisima koji uređuju ovu oblast. (član 36 stav 1);

33) ne obavijesti sve zaposlene koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj ili neposrednoj opasnosti o vrsti rizika i o mjerama zaštite i zdravlja na radu i tom prilikom mjerama i uputstvima, zaposlenim ne omogući zaustavljanje rada i upućivanje na bezbjedno mjesto (član 37 st. 1 i 2);

34) zahtijeva od zaposlenih da nastave rad u situaciji u kojoj postoji ozbiljna i neposredna opasnost, osim u slučaju spašavanja ljudskih života (član 37 stav 3);

35) obavezno ne osigura zaposlene od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom (član 38 stav 1);

36) radi organizovanja i obavljanja stručnih poslova iz člana 46 stav 1 ovog zakona ne odredi stručno lice ili ne organizuje stručnu službu ili ne angažuje pravno lice ili preduzetnika koji ima ovlašćenje za obavljanje stručnih poslova (član 46 st. 1 i 3);

37) ne obezbijedi stručnom licu ili stručnoj službi prava iz člana 47 ovog zakona;

38) ovlašćenu organizaciju prethodno ne upozna sa tehnološkim procesom, rizicima u procesu rada, preduzetim mjerama za otklanjanje rizika i ne omogući joj slobodan pristup odgovarajućim podacima o mjerama zaštite, kao i o zaposlenim (član 46 stav 4);

39) kao ovlašćena organizacija, najkasnije u roku od 30 dana od dana izvršenih pregleda i/ili ispitivanja, ne sačini stručni nalaz, odnosno izvještaj sa ocjenom da li su obezbijeđene propisane mjere zaštite i zdravlja na radu i ne dostavi ga poslodavcu koji je zahtijevao pregled i/ili ispitivanje (član 55 stav 1);

40) odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od nastanka, pisano ne prijavi Inspekciji zaštite i zdravlja na radu svaku smrtnu, kolektivnu, tešku i drugu povredu na radu, koja uzrokuje odsustvo zaposlenog sa rada duže od tri radna dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi zaštitu i zdravlje zaposlenih (član 63 stav 3);

41) ne izda zaposlenom koji je povrijeđen i zdravstvenoj ustanovi u kojoj je izvršen pregled zaposlenog izvještaj o povredi na radu (član 63 stav 4).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 1.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 250 eura do 10.000 eura.

Novčana kazna za prekršaj investitora

Član 69

Novčanom kaznom od 500 eura do 15.000 eura kazniće se za prekršaj investitor sa svojstvom pravnog lica odnosno dio stranog društva, ako:

1) kao investitor od ovlašćenog pravnog lica ili preduzetnika ne obezbijedi reviziju (ocjenu) da je tehnička dokumentacija izrađena u skladu sa propisima koji se odnose na zaštitu i zdravlje na radu, tehničkim propisima i standardima (član 10 stav 2);

2) ne odredi jednog ili više koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu kad radove izvode ili je predviđeno da ih izvode dva ili više izvođača (član 11 stav 1);

3) ne odredi jednog ili više koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu i u slučaju kad anagažuje samo jednog izvođača radova, a taj izvođač angažuje ostale izvođače (član 11 stav 2);

4) ako svoje obaveze i odgovornosti propisane ovim zakonom prenese na poslodavca (član 15 stav 2);

5) ne obezbijedi da se na gradilištu, prije početka radova na izgradnji, rekonstrukciji adaptaciji, sanaciji, ili rušenju objekta, izradi plan mjera zaštite i zdravlja na radu (član 16 stav 3);

6) ne posjeduje kopiju prijave o početku radova na gradilištu i ne ažurira prijavu o početku radova u slučaju bilo kakve promjene (član 16 stav 5);

7) ne dostavi Inspekciji zaštite i zdravlja na radu ažuriranu prijavu o početku radova najkasnije u roku od pet dana od dana ažuriranja, a kopiju ažurirane prijave ne posjeduje na gradilištu (član 16 stav 6);

8) ne obezbijedi da se izvrše izmjene ili dopune plana mjera zaštite i zdravlja na radu, ukoliko nastupe okolnosti (razlozi) koje utiču utiču na sprovođenje mjera zaštite i zdravlja na radu na gradilištu, i to najkasnije pet dana prije početka obavljanja radova, naročito uzimajući u obzir okolnosti iz člana 17 stav 2 ovog zakona (član 17 st. 1 i 2);

9) pri izvođenju radova na gradilištu ne postupa po pisanim uputstvima koja dobija od koordinatora u fazi izrade projekta i koordinatora u fazi izvođenja radova, kao i ne sarađuje sa drugim poslodavcima u primjeni mjera zaštite i zdravlja na radu (član 22)

10) u svim fazama pripreme i izrade projekta ne uzima u obzir mjere zaštite i zdravlja na radu i opšta načela prevencije iz čl. 20 i 23 ovog zakona, posebno kada odlučuje o arhitektonskim, tehničkim, tehnološkim i/ili organizacionim rješenjima, u cilju planiranja različitih aktivnosti ili faza radova koji treba da se izvode istovremeno ili jedan za drugim i procjenjuje vrijeme potrebno za završetak tih radova ili faza radova (član 58 stav 1);

11) u svim fazama pripreme i izrade projekta ne vodi računa o sadržini plana mjera zaštite i zdravlja na radu i prateće dokumentacije, kao i njegovim izmjenama (član 58 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i investitor sa svojstvom preduzetnika novčanom kaznom od 300 eura do 12.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se investitor sa svojstvom fizičkog lica novčanom kaznom od 300 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 4.000 eura.

Novčana kazna za prekršaj koordinatora u fazi izrade projekta
Član 70

Novčanom kaznom od 200 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj koordinator za izradu projekta ako:

1) ne vrši koordinaciju primjene mjera zaštite i zdravlja na radu u postupcima i opštim načelima prevencije iz čl. 20 i 23 ovog zakona (član 59 stav 1 alineja 1);

2) ne izradi ili ne obezbijedi izradu plana mjera zaštite i zdravlja na radu kojim je određeno uređenje gradilišta i mjere zaštite i zdravlja na radu na tom gradilištu uz uzimanje u obzir industrijskih aktivnosti u blizini i na gradilištu (član 59 stav 1 alineja 2);

3) ne pripremi dokumenta koja, u skladu sa karakteristikama projekta, sadrže relevantne informacije iz oblasti zaštite i zdravlja na radu koje je potrebno da se uzmu u obzir u toku izvođenja svih daljih radova (upotreba, održavanje, adaptacija, sanacija, rušenje objekata i sl.) (član 59 stav 1 alineja 3).

Novčana kazna za prekršaj koordinatora u fazi izvođenja radova
Član 71

Novčanom kaznom od 200 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj koordinator za izvođenje radova, ako:

1) ne koordinira primjenu opštih načela prevencije u slučajevima kada se odlučuje o tehničkim, tehnološkim i/ili organizacionim rješenjima u cilju planiranja različitih elemenata ili faza radova koji treba da se izvode istovremeno ili jedan za drugim i kada se procjenjuju rokovi potrebni za završetak tih radova ili faza radova (član 61 stav 1 alineja 1);

2) ne vrši i ne obezbjeđuje vršenje izmjena ili dopuna plana mjera zaštite i zdravlja na radu i prateće dokumentacije i ne obezbjeđuje podatke potrebne da se izvrše te izmjene i dopune, uzimanjem u obzir nastalih promjena na gradilištu (član 61 stav 1 alineja 3);

3) ne organizuje saradnju i međusobno obavještavanje svih poslodavaca koji istovremeno ili jedan za drugim izvode radove na gradilištu, ne vrši koordinaciju njihovih aktivnosti u pogledu sprovođenja mjera zaštite i zdravlja na radu radi sprječavanja nastanka povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom (član 61 stav 1 alineja 4);

4) ne obezbijedi da svi poslodavci i druga lica na gradilištu budu upoznati sa planom mjera zaštite i zdravlja na radu, odnosno sa njegovim izmjenama ili dopunama (član 61 stav 1 alineja 5);

5) ne koordinira radove u cilju pravilnog izvođenja planiranih aktivnosti (član 61 stav 1 alineja 6);

6) ne preduzima mjere zaštite i zdravlja na radu radi obezbjeđivanja da pristup gradilištu imaju samo lica koja imaju dozvolu da mogu da uđu na gradilište (član 61 stav 1 alineja 7).

Novčana kazna za lakši prekršaj pravnog i odgovornog lica
Član 72

Novčanom kaznom od 200 eura do 2.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne vodi i ne čuva propisanu evidenciju iz zaštite i zdravlja na radu (član 62).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura.

Novčana kazna za prekršaj zaposlenog
Član 73

Novčanom kaznom od 30 eura do 1.000 eura kazniće se za prekršaj zaposleni, ako:

1) odbije da obavi zdravstveni pregled koji odgovara riziku za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu, na koji ga upućuje poslodavac (član 40 stav 3);

2) za vrijeme rada ne primjenjuje propisane mjere zaštite i zdravlja na radu, ne vodi računa o svojoj i zaštiti i zdravlju na radu drugih zaposlenih na koje utiče svojim radom ili postupcima pri obavljanju posla, namjenski ne koristi sredstva za rad, opasne materije, sredstva i opremu lične zaštite na radu i zaštitne uređaje, ne sarađuje i ne konsultuje se sa poslodavcem i stručnim licem kako bi se sprovele propisane mjere zaštite i zdravlja na radu na poslovima na kojima radi u skladu sa osposobljenošću i uputstvima koja je dobio od poslodavca (član 43 stav 1 alineja 1);

3) u skladu sa svojim saznanjima, odmah ne obavijesti poslodavca, pisano ili usmeno, ili preko predstavnika zaposlenih o nepravilnostima, nedostacima, štetnostima, opasnostima ili drugoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla da ugrozi njegovu ili zaštitu i zdravlje drugih zaposlenih i ne sarađuje i ne konsultuje se sa poslodavcem i stručnim licem dok poslodavac ne obezbijedi uslove za bezbjedan i zdrav rad u skladu sa osposobljenošću i uputstvima koja je dobio od poslodavca (član 43 stav 1 al. 2 i 3);

4) započne i obavlja rad pod uticajem sredstava zavisnosti (alkohol, droga i sl.) i ne podvrgne se provjeri da li je pod uticajem sredstava zavisnosti (član 44).

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Donošenje podzakonskih akata
Član 74

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja podzakonskih akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Usklađivanje rada
Član 75

Poslodavci su dužni da rad i poslovanje usklade sa odredbama ovog zakona u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odložena primjena
Član 76

Odredba člana 27 stav 3 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja
Član 77

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti i zdravlju na radu („Službeni list CG“, 34/14 i 44/18).

Stupanje na snagu
Član 78

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

_____

∗ U ovaj zakon prenesena je Direktiva Savjeta 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o uvođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja zaposlenih na radu (OJ L br. 183. od 29.6.1989. str.1.), koja je izmijenjena Regulativom (EC) br. 1137/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta od 22. oktobra 2008. godine o prilagođavanju nekih akata za koje se koristi postupak određen u članu 251. Ugovora, Odluka Savjeta 1999/468/ES u vezi sa regulatornim postupkom sa pregledom - Prilagođavanje regulatornom postupku sa pregledom - prvi dio (OJ L br. 311. od 21.11.2008. str.1.); Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 92/57/EEZ od 24. juna 1992. godine o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima i Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 91/383/EEZ od 25. juna 1991. osigurava da zaposleni na određeno ili neodređeno radno vrijeme uživaju istu zaštitu i zdravlje na radu kao i zaposleni na neodređeno vrijeme.